

VRAK-info

2006 – nummer 4

december 2006; januari – februari 2007
(driemaandelijks)

VRAK-rekening: 001-1281217-20
v.u.: Jan Hellebaut, Patriottenstraat 27, 2600 Berchem

Geen geld voor geweld

VRAK – Aktie VRedesbelasting
Patriottenstraat 27, 2600 Berchem

Tel.: 03/281 68 39; Fax: 03/281 68 79; E-mail: vrak@advalvas.be;
Website: surf.to/vrak

Cassatie geeft gewetensbezwaarde gelijk

Op vrijdag 22 september werd voor het Hof van Cassatie de zaak van Jan Hellebaut tegen de Belgische Staat gepleit. Reeds op 29 september werd het arrest bekend gemaakt. De rechter in Cassatie bevestigde dat Jan Hellebaut tijdig beroep had aangetekend bij het Hof van Beroep in Antwerpen tegen de onbevoegdheidsverklaring door het Hof van Eerste Aanleg. De rechter in Cassatie vernietigt hiermee dus de uitspraak van de rechter in Beroep. De zaak wordt nu verwezen naar het Hof van Beroep in Brussel om daar te worden overgedaan.

Even de feiten

Jan Hellebaut legde op 25 februari 2000 een klacht tegen de niet-erkenning van zijn gewetensbezwaar neer bij de rechtbank van Eerste Aanleg in Antwerpen. Op 1 februari 2002 verklaarde de rechter zich in deze zaak onbevoegd. Die uitspraak werd betekend op 9 april 2002. Het beroep werd neergelegd op 10 mei 2002. De termijn voor het aantekenen van het beroep bedraagt 1 maand. Nu was 9 mei 2002 een wettelijke feestdag: hemelvaart. Artikel 53 van het Gerechtelijk Wetboek zegt dat, indien de vervalddag een zaterdag, zondag of

wettelijke feestdag is, de vervalddag verplaatst wordt naar de eerstvolgende werkdag, 10 mei dus en op tijd. De rechter in Beroep heeft niet de moeite genomen een agenda van 2002 bij de hand te nemen. In het arrest van 4 november 2003 van het Hof van Beroep te Antwerpen oordeelde rechter Thys, bijgestaan door de raadslieden Wouters en Huyghe, dat de termijn voor het betekenen van het beroep met één dag overschreden was. Daarop verklaarde hij het beroep ontoelaatbaar. Tegen die uitspraak in Beroep ging Jan in Cassatie. Hij werd daarin bijgestaan door meester Johan Verbist, advocaat bij Cassatie. Door de vergissing van het Hof van Beroep heeft deze zaak een jarenlange vertraging opgelopen wat de totale duur reeds op zes en een half jaar brengt. De zaak moet nu voor het Hof van Beroep van Brussel overgedaan worden. De meeste Hoven van Beroep hebben een jarenlange achterstand.

De grond van de zaak

De fiscale militaire dienstplicht treedt de gewetensvrijheid met voeten. In 1964 werd het gewetensbezwaar tegen de fysieke militaire dienstplicht erkend. Vandaag, 42 jaar later, zijn we nog steeds fiscaal dienstplichtig. Gewetensbezwaarden tegen de fiscale militaire dienstplicht kunnen in geweten niet meebetalen aan het doden en kwetsen van medemensen. We hoeven nu zelf de trekker niet meer over te halen, maar we worden door de Staat nog wel gedwongen anderen te betalen om dat te doen. Dit is onlogisch en onaanvaardbaar.

We vroegen de rechter in Beroep te onderzoeken of er een leemte bestaat in de fiscale wetgeving. De rechter in beroep is bevoegd om te onderzoeken of het Wetboek van Inkomstenbelasting (WIB) de grondwet en het verdragsrecht al dan niet respecteert. We vroegen de rechter eveneens te onderzoeken of het WIB de gewetensbezwaarden tegen de militaire bestemming van belastinggeld al dan niet discrimineert t.o.v. niet-gewetensbezwaarden.

De Aktie Vredesbelasting (VRAK)

VRAK vraagt de oprichting van een Vredesfonds zodat de gelden van gewetensbezwaarden aan niet-militaire (lees: civiele) conflictoplossing kunnen besteed worden. Sinds 1985 wordt er actie gevoerd om het gewetensbezwaar tegen de militaire bestemming van belastinggeld door het parlement erkend te krijgen. Elke legislatuur worden wetsvoorstellen door volksvertegenwoordigers en senatoren uit verschillende partijen ingediend, maar tot dusver werd geen meerderheid gevonden. Vele parlementairen zien het nut van die erkenning in, maar gaan er toch niet voor als het puntje bij paaltje komt. Vandaar dat we ook langs juridische weg erkenning van het gewetensbezwaar proberen te krijgen. Ook zijn sommige parlementsleden gewonnen voor de niet-militaire aanpak van problemen die in ons wetsvoorstel wordt omschreven als de taak van het Vredesfonds. Anderen zien dat niet zo zitten en vinden dat er in laatste instantie een leger nodig is om problemen op te lossen. Wat dan de eerste instantie is en hoeveel dat mag kosten, kon VRAK van hen nog niet vernemen.

De kerstman voor VRAK

Het jaar 2006 is bijna voorbij maar financieel dekken de inkomsten de uitgaven nog niet helemaal. De laatste loodjes zijn de deeltijdse wedde van onze medewerker en deze laatste VRAK-INFO. Graag zouden we een bezoekje krijgen van de kerstman om dat probleem op te lossen. Stuur u hem met een gift naar rekening 001-1281217-20 van de Aktie Vredesbelasting?

De werking van VRAK hangt af van de giften van onze sympathisanten. Een van de inkomsten was het programma "Dynamosparen" van Triodos Bank. Die bank is daarmee echter gestopt. Hebt u een spaarrekening bij Triodos Bank, dan kunt u nog wel VRAK steunen via gehele of gedeeltelijke interestafstand ten gunste van VRAK.

Het programma "Krekelsparen" van Fortis Bank loopt wel door. Ook dat kost u niets meer dan een bezoekje aan het loket van uw agent-schap. De bediende zal een formulier "Krekelsparen" voor uw gewone spaarrekening invullen: die spaarrekening wordt dan een krekelspaarrekening met dezelfde interest als voordien. U geeft Netwerk Vlaanderen, project VRAK nr. 02/0015 op als begunstigde. Dat alles vormt een bron van inkomsten voor VRAK waarvan uw portemonnee niets merkt! Doet u dat nog in december? Dan ontvangt VRAK van Fortis Bank (via Netwerk Vlaanderen) ook nog een storting over het jaar 2006. Bovendien kunt u desgewenst ook een deel van uw rente aan VRAK afstaan via krekelsparen.

Uw bijdragen zijn steeds welkom op onze rekening 001-1281217-20. Naast eenmalige giften zouden we graag meer stortingen via permanente opdrachten op dat rekeningnummer ontvangen.

Langs deze weg spreken we ook graag onze dankbaarheid uit t.a.v. onze donateurs: dank voor uw voortdurende ondersteuning.

Verantwoordelijkheid en vredesbelasting

Zo'n zestig deelnemers uit vijftien landen, waaronder drie Vlamingen, kwamen van 26 tot 29 oktober samen in Woltersdorf bij Berlijn voor de Elfde Internationale Conferentie van Oorlogsbelastingweigeraars en Campagnes voor Vredesbelasting. In het door mooie herfstkleuren omgeven conferentiecentrum wisselden vrijgestelden, vrijwilligers en andere gewetensbewaarde belastingbetalers hun ervaringen uit en stimuleerden ze elkaar tot actie. Deze tweejaarlijkse conferenties hebben in de loop der jaren een min of meer vast stramien van panelgesprekken, plenaire zittingen en werkgroepen gekregen, maar toch worden er ook elke keer nieuwe accenten gelegd. Op deze elfde conferentie werden vooral de vernieuwing en de aandacht voor verantwoordelijkheid zichtbaar.

Vernieuwing

De vernieuwing viel vooral op in de werking van het Nederlandse Euro's voor Vrede en de Britse Conscience – The Peace Tax Campaign. Beide bewegingen zorgen voor een team van jonge betaalde krachten die goed kunnen inspelen op het veranderende ritme in de maatschappij. Hun actievormen verlopen meer en meer via internet zoals de Nederlandse Markt voor Vrede (een bewustmakingsspel: een online optiemarkt over verwachtingen over ontwikkeling en reconstructie door Nederlandse militairen in Uruzgan, Afghanistan). Een ander spel is hun Stem je Rijk: een begrotingsspel waarbij je de rijksuitgaven mag verdelen over de verschillende ministeries en je je beslissingen kan vergelijken met wat de regering doet. De Britse beweging lanceerde een meer permanente webstek Vrede loont (www.peacepays.org), die alternatieve vormen van conflicthantering op een eenvoudige en speelse, maar tegelijk grondige manier bij het (jonge) publiek bekend maakt. Deze webstek werd reeds in de VRAK-info van juni 2006 voorgesteld. De Peace Tax Seven (zie het artikel elders in dit nummer) toonden een DVD over hun actie. Ook de bewegingen in Canada en de Verenigde Staten maken audiovisueel materiaal.

Verantwoordelijkheid

Een bijzonder hoogstaand panelgesprek met als onderwerp verantwoordelijkheid stimuleerde alle deelnemers. De drie panelleden waren Dr. Ilsegrit Fink, theologe, Dr. F. O. Wolf, vrijzinnig filosoof, politicoloog en voormalig Europees parlamentslid voor de Groenen (1994-99) en Wolfgang Höhne, sinds 1990 burgemeester van Woltersdorf, het dorp waar de conferentie plaatsvond, aan de rand van Berlijn in de voormalige D.D.R.

Dr. Fink toonde aan de hand van enkele passages uit het oude testament aan hoe iedereen wordt opgeroepen om in zijn/haar concrete situatie antwoor-

den te geven en de verantwoordelijkheid niet af te schuiven op een god (of God) of een koning. Helaas vallen in de bijbelse verhalen de mensen (de Israëlieten, een slavenvolk dat nochtans uit het Egypte was bevrijd om een nieuw bestaan op te bouwen) vaak terug in hun oude gewoontes en laten ze beslissingen liever over aan een koning. Andere volken hebben immers ook een koning! De profeet Samuël waarschuwt het volk uitdrukkelijk om niet om een koning te vragen: een koning zal de jonge mannen opvorderen voor legerdienst en wapenproductie, de jonge vrouwen voor zich laten werken, een deel van de oogst voor zichzelf en de elite opeisen, en mensen voor zijn eigen belang laten werken (1 Samuël 8). Kortom, Finks lezing was een bijbelse, bevrijdende oproep voor alle aanwezigen om tegen de trend in te blijven gaan en hun eigen geweten te volgen.

De drie panelleden: I. Fink, F.O. Wolf en W. Höhne

Ook Dr. Wolf maakt zijn overtuiging niet ondergeschikt aan “hogere machten”. Hij heeft zijn verantwoordelijkheid opgenomen door voor een sociale politiek voor tewerkstelling en tegen armoede te ijveren, ook al betekende dat op een bepaald moment het einde van zijn politieke carrière.

Burgemeester Höhne, groot-gebracht in een geest van sociale rechtvaardigheid en van verzet tegen het nazisme, ijvert voor een open democratie waarin iedereen zijn/haar verantwoordelijkheid kan nemen. Voor een burgemeester houdt dat vooral in dat hij echt luistert naar de dorpelingen en met hen naar een aangename en zorgzame samenleving zoekt.

De drie sprekers benadrukten dat verantwoordelijkheid opnemen niet inhoudt dat men zichzelf en zijn gezin ongelukkig moet maken of de martelaar moet spelen. Men moet goed nadenken over de prijs die men bereid is te betalen.

Het “Zuiden”

De roep om verantwoordelijk handelen aan het adres van het “Noorden” klonk ook in de soms emotionele toespraken van deelnemers uit het “Zuiden”. Deelnemers uit Eritrea, Ghana en Nepal spraken over de vergeten slachtoffers die vallen onder de veelal met belastinggeld gefinancierde wapens die uit het “Noorden” worden geïmporteerd.

Werkgroepen

De campagnes voor oorlogsbelastingweigering en vredesbelasting kunnen ook wel wat vernieuwing gebruiken in hun vormen van actie. Twee specialisten in emancipatorisch politiek straattheater leerden ons in 90 minuten ons lichaam te gebruiken om een boodschap niet-verbaal en soms zelfs zonder attributen uit te drukken. De pakkende voorstelling van oorlogsbelastingweigering in de plenaire vergadering werd dan ook bijzonder gesmaakt door de deelnemers.

In een andere werkgroep vertelden de Peace Tax Seven over hun processen in het Verenigd Koninkrijk en hoe ze zich klaar maken om hun zaak voor het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in Straatsburg aanhangig te maken.

In de werkgroep “Pro’s en contra’s” werden diverse nationale teksten met argumenten over het gewetensbezwaar tegen de militaire bestemming van belastinggeld onder de loep genomen en afgesproken dergelijke teksten in de toekomst te blijven uitwisselen.

De werkgroep “Niet-militaire veiligheid” besprak de nieuwe webstek www.peacepays.org (zie hoger). In een andere werkgroep werd nagegaan hoe

de samenwerking met andere (internationale) sociale bewegingen kan worden versterkt.

De werkgroep “Naar een mensenrecht op gewetensbezwaar tegen de militaire belasting” probeerde te komen tot één zin waarin dat recht wordt uitgedrukt. De zin die daarna in de plenaire zitting werd voorgesteld, luidt: “Mensen zijn vrij om militair geweld te verwerpen. Daarom zal niemand worden gedwongen om direct of indirect deel te nemen aan militair geweld.” Deze formulering werd wel aanvaard door de plenaire vergadering, maar met enige reserves. Een gelijkaardige formulering werd namelijk reeds aanvaard op de conferentie van Hondarribia (Spanje) in 1994. Ze staat ook iets vager in de Millennium Forum Declaration van de NGO’s bij de UNO in New York (mei 2000). Er werd ook op gewezen dat zo’n zin niet bruikbaar is in een politieke en juridische context omdat dat recht, met uitzondering van het woord indirect, reeds aanvaard is in het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en in verdragen en andere teksten van de UNO. Ook hadden sommigen bezwaar tegen zo’n zin als credo of oneliner.

Verslag

Het hele verslag van de conferentie zal binnenkort op de webstek www.cpti.ws onder Conferences, te lezen zijn. De foto’s, de slotverklaring, persreacties e.a. staan er nu al op.

Dirk Panhuis

Berichten

Irak

De opperbevelhebber van het Britse leger, Ricard Dannatt, heeft de Britse regering opgeroepen om zo snel mogelijk Irak te verlaten omdat het leger daar meer kwaad dan goed doet. Hij kan het weten.

Groot-Brittannië

De rechter in de zaak van twee vredesactivisten die beschuldigd werden van samenzwering om criminele schade toe te brengen aan een legervliegtuig, heeft in Bristol op 11 oktober 2006 de jury naar huis gestuurd toen die niet tot een uitspraak kon komen. Na een proces van acht dagen heeft de aanklager niet kunnen bewijzen dat de geplande ontwapening van een militair vliegtuig een misdaad was. Phil Prichard en Toby Olditch hadden drie en een half jaar eerder ingebroken in een bommenwerper om hem aan de grond te houden en niet naar Irak te laten vertrekken.

De beschuldigten getuigden dat hun acties gerechtvaardigd waren omdat ze Irakese eigendommen wilden beschermen en oorlogsmisdaden wilden voorkomen. Ze zijn van mening dat het gooien van clusterbommen en van bommen met verarmd uranium een oorlogsmisdaad is.

Internationaal stapje in de UNO:

Vrijheid van mening, geweten en godsdienst: gewetensbezwaar tegen militaire dienst

Tijdens de eerste sessie van de nieuwe Raad voor de Mensenrechten, de opvolger van de Commissie voor de Mensenrechten van de UNO in Genève, diende Conscience and Peace Tax International (CPTI) in mei een schriftelijke verklaring in.

CPTI wenst zich aan te sluiten bij de oproep van de Internationale Vereniging voor Religieuze Vrijheid en anderen over het mandaat en het werk van de Speciale Rapporteur over de vrijheid van godsdienst of overtuiging. We vragen de Raad voor de Mensenrechten dringend, na procedurediscussies, werk te maken van inhoudelijke zaken van de rapporten. (...)

Zes van de acht leden van de nieuw verkozen Raad van Bestuur, v.l.n.r.: Alan Gamble (USA, penningmeester), Hannelore Morgenstern (D, vicevoorzitter), Robin Brookes (G.-B.), Dirk Panhuis (B, secretaris), Pedro Otaduy (Sp, voorzitter), Angelo Gandolfi (It).

We zouden graag speciaal de aandacht vestigen op één aspect van de vrijheid van godsdienst of overtuiging, namelijk het recht op gewetensbezwaar. In de bijlage van haar rapport over de gevallen die ze aan Regeringen heeft overgemaakt (E.CN. 4/2006/5, Add.1) geeft de Speciale Rapporteur details over haar tussenkomsten ten gunste van gewetensbezwaarden tegen militaire dienst in Armenië, Azerbeidzjan, Griekenland, de Republiek van Korea, Turkije en Turkmenistan. Voorts wijst het antwoord van de Regering van Eritrea met betrekking tot de gedetineerde leden van minderheidsgodsdiensten erop dat hun hechtenis gebeurd is op grond van hun weigering om militaire dienst te verrichten. Ook kunnen problemen bij de registratie van godsdiensten, die ze met een aantal Staten naar voren heeft gebracht, een effect hebben op het recht op gewetensbezwaar: Roemenië en Uzbekistan in het bijzonder zijn bereid enkel gewetensbezwaarden van een lijst van denominaties te erkennen.

Naast het rapport van de Speciale Rapporteur zou de Commissie voor de Mensenrechten het excellente analytische verslag van het Bureau van de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten over de “Beste Praktijken in verband met gewetensbezwaren tegen militaire dienst” (E/CN. 4/2006/51) behandelen. We bevelen dat verslag sterk aan bij de Raad en hopen dat snel een gelegenheid zal worden aangegrepen om het de aandacht te geven die het verdient.

In de loop der jaren heeft de Commissie voor de Mensenrechten excellent werk verricht om internationale standaarden voor de erkenning en behandeling van gewetensbezwaarden op te stellen. Zoals aangetoond in het rapport “Militaire rekrutering en Gewetensbezwaarden. Een thematisch wereldwijd overzicht” dat wij in mei 2006 publiceerden, heeft het opstellen van standaarden gedurende de laatste twintig jaar tot een merkbare verbetering in de condities van gewetensbezwaarden in vele delen van de wereld geleid. Nochtans zijn er nog steeds verschillen in de redenen en domeinen waarin de vrijheden van mening, geweten en religie onderworpen blijven aan strenge beperkingen. In het bijzonder is er een tendens om gewetensbezwaren die buiten de enge context van de dienstplicht vallen, over het hoofd te zien. Dit is het geval wanneer een persoon die vrijwillig in dienst is getreden bij de gewapende macht, daarna een wijziging van overtuiging doormaakt. Eveneens toont ons rapport aan dat in een verrassend aantal landen militaire dienst in bepaalde gevallen direct kan worden omgezet in een financiële bijdrage. Er wordt niets gedaan voor de personen van wie fundamentele religieuze, morele of ethische principes worden geschonden wanneer ze worden verplicht om op 't even welke manier bij te dragen tot militaire voorbereidingen en militaire acties. Zo'n bekommernis slaat niet enkel op een dergelijke expliciete militaire taks maar ook op het financieren van militaire uitgaven via de algemene verplichte belasting. Onze organisatie kijkt uit naar de dag waarop er voor echte en diepe bezwaren van die aard een volledige schikking komt, samen met de andere aspecten van gewetensbezwaar tegen militaire dienst.

We kijken uit naar de komende samenwerking met de Raad wanneer die de verwezenlijkingen van de Commissie voor de Mensenrechten erft en verder zet met betrekking tot het gewetensbezwaar tegen militaire dienst in het bijzonder en de vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst in het algemeen.

(De originele Engelse versie staat op de webstek www.cpti.ws. Ga naar CPTI documents, Statements to the UNO, nr. A/HRC/1/NGO/24.)

Peace Tax Seven

Zeven Britse oorlogsbelastingweigeraars hebben een evenwichtig samengestelde groep gevormd: drie vrouwen en vier mannen, ouderen en jongeren, met zeer gevarieerde beroepen en afkomstig uit verschillende streken van Groot-Brittannië. Ze willen hun belasting volledig betalen, maar die moet dan wel naar vredesbevorderende doelen gaan zoals gezondheidszorg, opvoeding en geweldloze conflictoplossing.

In het Hooggerechtshof in juli 2005 luisterde rechter Collins gedurende drieëneuhalf uur naar het beroep. Hij erkende de kracht van de argumenten en meende dat hun standpunt zeker een oprecht geval is van een miskend mensenrecht in de zin van het eerste deel van artikel 9 van het EVRM, het Europees verdrag van de Rechten van de Mens. Toch wees hij het verzoek af op basis van het tweede deel van artikel 9 (de mogelijke beperkingen op de vrijheid van geweten). Hij zei dat hij bang was om tot een Britse uitspraak te komen die niet zou gedeeld worden door de rest van de Europese Unie.

In een hoorzitting voor het Hof van Beroep in maart 2006 kwam het argument boven dat “belastingen algemeen zijn” en niemands rechten kunnen schenden. De advocaat van het ministerie van financiën werd in zijn verheerlijking van de belastingen plots door de rechter onderbroken: “Zegt u dat er een wettelijke verplichting is om belasting aan Hitler te betalen in de wetenschap dat een deel van dat geld zal worden gebruikt voor concentratiekampen?” In de oorverdovende stilte mompelde de advocaat dat er in zo’n geval geen wettelijke verplichting zou bestaan om belasting te betalen. Nochtans wilden de rechters geen uitspraak doen. Ze oordeelden dat de negatieve beslissingen van het Europese Hof in Straatsburg zo’n 20 jaar geleden “coherent en consistent” waren. In één adem verklaarden ze ook dat “in sommige aspecten de redenering van dat Hof wettelijk en logisch ongezond zou kunnen zijn.”

De laatste Britse kaap die ze moesten nemen was het hoogste orgaan, The House of Lords. Gelukkig weigerde dat House of Lords de zaak te horen, want zo’n proces zou onbetaalbaar zijn geweest en zeer veel tijdverlies hebben meegebracht. Na het doorlopen van de Britse rechtsprocedures kunnen de Peace Tax Seven nu onmiddellijk naar het Europese Hof voor de Rechten van de Mens in Straatsburg stappen.

Ze hopen voor het Europese Hof de vroegere constante en coherente, maar wettelijk en logisch ongezonde redenering met succes te kunnen aanvechten.

Vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst (EVRM, art. 9)

1. Een ieder heeft recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst; dit recht omvat tevens de vrijheid om van godsdienst of overtuiging te veranderen, alsmede de vrijheid hetzij alleen, hetzij met anderen, zowel in het openbaar als privé zijn godsdienst te belijden of overtuiging tot uitdrukking te brengen in erediensten, in onderricht, in praktische toepassing ervan en in het onderhouden van geboden en voorschriften.

2. De vrijheid zijn godsdienst te belijden of overtuiging tot uiting te brengen kan aan geen andere beperkingen worden onderworpen dan die die bij de wet zijn voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk zijn in het belang van de openbare veiligheid, voor de bescherming van de openbare orde, gezondheid of goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.